

Begrip

moslims

christenen

Nr 35 nov. 1977
Prijs fl. 1.50
Abt. fl. 15.--
Giro 815474

HET GEMENGDE HUWELIJK (2).

"Begrip"
Wüstelaan 80
Santpocrt
tel.023-379650

Ten geleide

Onze wereld is opener en beweeglijker geworden. We spreken van een pluriforme multi-kulturele samenleving. Of we dit willen onderkennen en er op voorbereid zijn of niet, het leven gaat door. De noodzaak om de criteria te bepalen die de relaties tussen de diverse kulturele groeperingen bevorderen, groeit met de dag.

Het bepalen van genoemde criteria zal een samenspel moeten zijn tussen theorie en praktijk, tussen vakmensen en mensen die de problemen, inherent aan een multi-kulturele samenleving aan de lijve ondervonden hebben.

In nr. 31, het mei-nummer van "Begrip" 1977, hebben we een algemene beschouwing gegeven over het "Gemengde Huwelijk". Voor geen enkel nummer bestond zoveel partikuliere belangstelling, getuige het aantal nabestellingen.

Inderdaad, een dergelijk huwelijk bevindt zich in het hart van het probleem: de beide echtgenoten ervaren de ontmoeting tussen twee kulturen, tussen twee godsdiensten in alle diepte en op concrete wijze. Hun liefde is verweven met vraagstukken die nog om een oplossing vragen. De echtgenoten zijn een soort pioniers.

In dit nummer geven we, aan de hand van een gesprek, het verhaal van een mens die ondanks dat zijn persoonlijke relaties stukgelopen zijn, blijft geloven in een samengaan van personen uit verschillende kulturele achtergrond. Vanwege de gevoeligheden die echter hierbij spelen, is een grote voorzichtigheid geboden. Zijn ervaring klinkt als een waarschuwing voor sommige struikelblokken.

de redactie.

HET GEMENGDE HUWELIJK (2).

Zo maar een verhaal, opgepikt uit de mond van een Pakistaanse man.

10 jaar geleden vertrok hij uit Pakistan op zoek naar een nieuwe toekomst in Engeland. Hij vindt na veel moeite eindelijk een behoorlijke baan als monteur. Nu kan hij het zich veroorloven om wat zelfbewuster om zich heen te kijken. Loopt op een goede dag tegen het meisje aan dat hij al vele malen in zijn dromen heeft gezien. Zij blijkt een nederlandse te zijn. Ze houden van elkaar. Het verschil in godsdienst, cultuur en sociale achtergrond speelt geen rol. Ze groeien steeds meer naar elkaar toe. De familie aan beide kanten waarschuwt voor overhaaste stappen. Alle moeilijkheden smelten weg, ze houden immers echt van elkaar en dan kan zelfs de grootste hindernis genomen worden. Kennis gemaakt met haar familie. Toen samen naar Pakistan. Alles valt mee. Het meisje wordt geaccepteerd door zijn familie. Zelf zonder veel godsdienstige achtergrond verdiept het meisje zich in de Islam. Als er over trouwen gesproken wordt wil hij in Engeland trouwen. Zij prefereert echter om in Pakistan te trouwen en dan terug naar Engeland met de bedoeling om ten slotte naar Nederland te gaan.

Gehuwd komen zij in 1970 in Engeland. Hij begint weer te werken. Wanneer zij in verwachting is reist zij naar haar ouders in Nederland. Een dochter wordt geboren. Zijn salaris en zijn baan maken het hem minder gemakkelijk om direkt een vliegtuig te nemen om de geboorte van hun dochter te vieren. Bij aankomst blijkt dat zijn vrouw de dochter reeds heeft in laten schrijven in de burgerlijke stand en de moeder heeft zich daarbij opgegeven als ongehuwd. De familie van de vrouw was zich gaan bemoeien met de zaak.

Hij moet zeer veel moeite doen om zijn dochter te zien te krijgen en tijdens deze bezoeken wordt het hem duidelijk gemaakt dat hij geen hoop hoeft te koesteren omtrent het herstellen van de relatie met zijn vrouw.

Zonder enig schriftelijk bewijs van hun huwelijk in Pakistan (in hun roes meenden ze toen een dergelijk bewijs nooit nodig te zullen hebben) kon hij zelfs geen enkel recht doen gelden om zijn dochter te zien. Vertwijfeld keert hij terug naar Engeland. Een extra reis naar Pakistan levert hem in ieder geval het document op, waarmee hij voor de nederlandse rechtbank kan bewijzen dat hij de wettige echtgenoot is, zodat hij ook het meisje als zijn dochter geregistreerd krijgt in de burgerlijke stand.

Zijn ex-vrouw is ondertussen gaan samenwonen met een vroegere vriend. Zij krijgt bij deze man nog twee kinderen.

De uitspraak van de rechter bepaalt dat de vrouw voogd wordt, haar nieuwe vriend toeziend voogd en onze Pakistaner wordt iedere toegang tot zijn dochter ontzegd.

In de overtuiging dat hij toch als vader iets te betekenen heeft voor zijn dochter, verhuist hij naar Nederland, neemt genoeg met een nog eenvoudiger baan dan hij in Engeland had.

Hij blijft pgingen doen om zijn dochtertje te zien, omdat hij meent dat zij moet weten dat hij er is. Vanuit zijn gevoelens redenerend stelt hij dat zijn dochtertje nooit volledig nederlandse zal worden vanwege haar huidskleur. En naar mate dat het kind dit meer zal ervaren zal ze ook meer behoefte aan contact met haar vader hebben.

Geen enkele instantie in Nederland blijkt echter bij machte om iets te doen aan deze merkwaardige situatie.

En daar zit dan deze ontheemde man, met een mislukte huwelijksrelatie, te ver weggegroeid van zijn wereld in Pakistan, gedwarsboomd door de nieuwe partner van zijn vrouw, die hem de weg naar zijn kind onmogelijk maakt, uit vrees dat hij haar zal ontvoeren naar Pakistan, want die verhalen kennen we.....

Onze Pakistaner is niet helemaal zeker van zichzelf. Zal het oude pakistaanse recht in hem de kop opsteken en zal hij zich op een onbewaakt ogenblik met geweld een weg banen naar zijn kind? En hoe zal het verhaal dat over hem in de krant komt er dan uitzien?

Dit waren sec de feiten zoals wij ze optekenden uit zijn relaas. In hoeverre de feiten reeds gekleurd zijn door zijn interpretatie is voor ons op dit moment minder belangrijk.

Op onze vraag wat hij nu heeft geleerd van dit hele gebeuren kwamen er enkele zaken naar boven die wij onder drie punten bij elkaar zetten.

1. Een gemengd huwelijk van deze aard houdt volgens hem alleen maar stand als de liefde tot elkaar in staat is de vrees voor elkaar te overwinnen. En wederzijds is er genoeg te vrezen.

Het Europese meisje is bang voor de heersende opvatting in de Islamwereld omtrent de vrouw. Bang dat zij volledig ondergeschikt zal zijn aan haar man. Dat zij voortaan behoort tot de familie van haar man, dat hij het recht heeft om zijn kinderen terug te brengen naar zijn eigen familie. Juist of niet juist, dit soort vrees is niet ondenkbaar. De pakistaanse man is bang voor het Europese meisje, dat gewend is zich veel vrijer te bewegen in de samenleving, dat niet terugschrikt om met andere mannen intiem te zijn op een manier die in het oosten alleen is voorbehouden voor een echtgenoot. Het Europese meisje heeft veel grotere kansen om zich zelfstandig staande te houden, zodat voor haar een scheiding veel minder problemen oplevert dan voor hem.

En hoe begrijpelijk is het niet dat ieder moment van wederzijdse liefde doorkruist wordt door deze wederzijdse vrees, en dat iedere inmenging van buiten (zelfs goedbedoeld) eerder de vrees aanwakkert dan de liefde.

Het is in die kontekst dat zijn opmerking begrijpelijk wordt dat de beide familie's zich niet moeten mengen in de discussie. Een gemengd huwelijk van deze soort is zo precair dat alleen de beide partners ten volle beseffen waar het hier om gaat. De invloed van de familie is bij voorbaat geneigd de zaak scheef te trekken.

Iedere kleine onenigheid, die tussen willekeurig welke huwelijkspartners kan ontstaan, kan in dit soort huwelijken worden aangewakkerd door de bovengenoemde wederzijdse vrees.

En iedere buitenstaander, speciaal de naaste familie van de echtgenoten, die de motivatie van de vrees onderstreept, helpt mee aan het kansloos maken van de liefde om over deze strubbelingen heen te komen.

Er valt dus wel wat te zeggen voor het standpunt van deze man.

2. Zijn tweede konklusie was dat beide partners ontzettend veel geduld moeten hebben met elkaar en voortdurend moeten trachten de opkomende moeilijkheden samen te bespreken.

Dit klinkt zeer vanzelfsprekend. Maar huwelijkspartners die zich moeten bedienen van een taal die de hunne niet is, verkeren in zulke moeilijke omstandigheden om de vaak subtiele meningsverschillen onder woorden te brengen, dat de kans om elkaar mis te verstaan groter is dan om elkaar te verstaan.

Geduld hebben met elkaar veronderstelt reeds dat je uitgaat van elkaars goede bedoelingen. Het ligt voor de hand dat bij serieuze meningsverschillen de twijfel aan die goede bedoelingen eerder de kop opsteekt dan de liefde.

Wanneer de moeilijkheden onverwacht en onvoorbereid komen is het te laat.

Zeker in dit soort huwelijken zullen de mogelijke moeilijkheden veel bewuster moeten worden voorzien.

Onze man vult deze konklusie nog aan met een verzuchting. Hij meent nl. dat zij beiden misschien de moeilijkheden te boven waren gekomen indien zij van te voren met een verstandige buitenstaander, alle te voorziene klippen, waar zijn huwelijk op stuk had kunnen lopen, bespreekbaar hadden gemaakt.

Het vervelende van klippen is echter dat ze meestal grotendeels onder water zitten en onder water blijven zitten.

Het bespreken van de eventuele moeilijkheden neemt de moeilijkheden niet weg. De diepgaande verschillen tussen de partners zijn van blijvende aard. Het is dus niet zo dat de liefde deze verschillen op den duur zal wegnemen. En je vraagt je af waarin dit bespreekbaar maken van de moeilijkheden zou moeten bestaan. Wie zich wel eens bezeerd heeft aan het gedrag van iemand waar hij veel van houdt, is geneigd om het niet te laten merken dat het echt pijn deed. Als de ander er niets aan kon doen dan willen wij het best stelzwigend vergeven. Bespreekbaar maken vinden we eigenlijk alleen maar zinvol als de ander zijn gedrag kan veranderen.

In deze gemengde huwelijken zijn echter de kansen dat de partners elkaar bezeren en kwetsen erg groot en precies door gedragingen die zij zo goed als niet kunnen veranderen en vaak ook niet willen veranderen omdat ze samenhangen met de diepste gevoelens van eigenwaarde.

Uit ons gesprek met onze Pakistaner kwam een prachtig voorbeeld hiervan naar voren.

Een europees meisje, dat nauwe kontakten onderhoudt met een pakistaanse jongen, kwetst haar pakistaanse geliefde wanneer zij spontaan een europese jongen een zoen geeft.

Het meisje zal zich waarschijnlijk zo moeten verloochenen indien zij dit spontane gedrag zou laten om haar vriend niet te kwetsen, of zij zou vervallen in een geheim gedrag, door het alleen maar te doen als haar pakistaanse vriend er niet bij is.

Als bespreekbaar maken van dit soort ingewikkelde situaties zou moeten betekenen dat het moet leiden tot gedragsverandering dan is het zeer waarschijnlijk dat het meisje hier maar liever niet aan begint. Dan zou het meisje nl. weer gekwetst worden als zou blijken dat haar spontane gedrag niet goed genoeg is en dat zij zou moeten gaan leven als een pakistaans meisje.

De enige kans voor een vruchtbaar spreken over deze zaak zou zijn indien het meisje leert dat zij haar vriend hierdoor kwetst, maar als zij tevens in staat is haar vriend te laten zien dat haar spontane gedrag naar andere mannen toe in onze kultuur zijn eigen betekenis (zin) heeft en dat hij het moet leren onderscheiden van het spontane gedrag dat zij voor haar vriend reserveert, waarin zij haar liefde voor hem laat zien.

Iedere ontluikende liefde heeft behoefte aan de herkenning van elkaanders gedrag. En speciaal het gedrag waarin men aan elkaar laat "weten" van elkaar te houden dient "gereserveerd" te worden voor precies die ontmoeting.

De reserve van jongens en meisjes t.o.v. elkaar binnen een bepaald kultuurpatroon is bekend en aanwijsbaar voor degenen die in dit kultuurpatroon zijn opgegroeid. Voor andere kulturen kan deze vorm van gereserveerdheid overkomen als een gebrek aan reserve.

Zeker in een periode waarin een gemengde verkering nog verkeert in de sfeer van elkander aftasten zou het een zegen zijn indien de beide partners aan het gekwetst worden door elkaar zouden leren ontdekken welk gebaar de een voor de ander reserveert om te vertellen dat er echt sprake is van houden van elkaar.

Partners die elkaar de vrijheid willen laten om zichzelf te blijven zullen het gekwetst worden voor "lief" moeten leren nemen.

En dit soort bespreekbaar maken, dat heel wat verder gaat dan kennismaken met de zeden en gewoontes van de kultuur waarin de vriend of vriendin is opgegroeid, is waarschijnlijk bijzonder belangrijk voor het welslagen van een gemengd huwelijk van deze soort.

3. Een derde konklusie had betrekking op de scheiding.

Het is maar zelden dat een echtscheiding zo soepel verloopt dat de partners uit elkaar gaan zonder gevoel van ontworteld te zijn. Heel vaak ook blijven beide partijen zitten met het idee van onrechtvaardig behandeld te zijn.

Voor een oosterling die zich moet neerleggen bij de nederlandse rechtspraak komt hier nog de moeilijkheid bij dat hij tijdens de procesvoering niet in staat is om zijn eigen rechtsgevoel voldoende te verwoorden.

En zelfs als hij een van de europese talen enigszins beheerst en als hulpverlenende instanties waar hij aanklopt diezelfde taal ook enigszins beheersen, dan is het nog de vraag of hij begrepen wordt vanuit zijn eigen kultuur.

Het ligt dan ook voor de hand dat zich de overtuiging bij hem post vat dat zijn ex-vrouw, die gewoon haar moedertaal spreekt, die door haar familie en/of kennissen geholpen wordt om de juridische spelregels te begrijpen, alle voordelen aan"kant heeft. En wanneer zij door de uitspraak van de rechter ook nog in alles haar zin krijgt dan is het niet verwonderlijk dat hij vindt dat onze rechtspraak partijdig is.

Onze vriend heeft hier zijn hoofd gestoten. En het probleem is niet zozeer dat hij onze nederlandse rechtspraak niet begrijpt, maar dat onze rechtspraak een nederlandse is. Ook rechtsopvattingen zijn in, zekere mate kultuurgebonden.

Hij speelt deze konklusie eigenlijk toe aan de hulpverlenende instanties in Nederland. Pakistani die naar Nederland zijn gekomen om hier een nieuw leven op te bouwen op uitnodiging van de nederlandse samenleving, vinden te weinig bescherming in onze rechtsorde die zich nog niet voldoende heeft aangepast aan deze door ons zelf opgeroepen nieuwe situatie. En er zijn nog geen hulpverleners die in staat zijn om enige druk in die richting uit te oefenen.

"haar

ONTWIKKELINGEN IN HET BUREAU BEGRIP.

In het bureau "Begrip" hebben enkele ontwikkelingen plaats gehad, die naar wij mogen hopen, aanleiding zijn om te komen tot meer gericht activiteiten.

Om onze lezers hiervan in kennis te stellen, willen we de gang van zaken op een rijtje zetten.

Bureau "Begrip" is een persoonlijk initiatief dat gelanceerd werd in September 1973.

Het is gegroeid uit ervaring die ik als maatschappelijk werker onder buitenlanders heb opgedaan in Nederland en mede door kennis van de godsdienstige achtergronden van de moslim-groepering onder deze arbeiders.

De doelstelling is gericht op de relatie-opbouw tussen christenen en moslims in Nederland. We stelden ons voor deze doelstelling te bereiken door het ontwikkelen van zelfstandige activiteiten o.a. blad "Begrip" (zie verder nr. 32, Ter Verantwoording) en door samenwerking met werkgroepen, stuurgroepen en organisaties die zich bewegen op godsdienstig of levensbeschouwelijk gebied.

Dit initiatief is uitgegroeid en heeft in de afgelopen jaren zijn plaats gevonden in hetgeen vanuit de Kerken gedaan wordt voor de opvang van mensen die een ander geloof belijden dan wij.

Om dit initiatief meer gestalte te geven en te structureren binnen de Nederlandse Kerkprovincie, is aan het bureau "Begrip" het voorstel gedaan om te functioneren binnen de stichting "Cura Migratorum" (zorg voor migranten).

Deze Stichting is gevestigd in 's-Hertogenbosch, Hinthamerstraat 177, telefoon 073-145159.

Mag ik u er echter wel op wijzen dat de uitgave van "Begrip", de administratie, (voor abonnementen, nabestellingen e.d.) gevestigd blijft in Santpoort, Wüstelaan 80 op het bekende telefoon-adres 023-379650.

Tenslotte is ondergetekende verhuisd naar: Kruiskampsingel 365
's-Hertogenbosch.
telefoonnr. 073-135926.

P. Backx

